

R A M A E N Z I J N B R O E D E R S

geschreven voor de 5e klas

door

THEO TEN BRUIN

RAMA EN ZIJN BROEDERS (toneelstuk voor de 5e klas)

Koning Dasjarath	Brahmanen (5)
Kaikeyi	Vorsten (5)
Bharata	Dienaresje
Laksjmana	Kausalya
Rama	Slaven
Soemantra	Muzikanten
Manthara	

EERSTE BEDRIJF

Hymne aan Agm. Dan troon.

Allen: Er leefde eens een koning, Dasjarath genaamd. Zijn rijk lag aan de voet van de hoog oprijzende Himalaya. Door de vruchtbare laaglanden stroomden rustige rivieren. Dichte bossen omzoomden het afgelegen hoogland. Een gelukkig volk bewoonde de uitgestrekte dalen en de wijde vlakten, het was het volk van Kosala, want zo heette dat land. Koning Dasjarath werd graag gezien door zijn onderdanen omdat hij regeerde vanuit een onkreukbare rechtvaardigheid, zonder onnodige strengheid.

Koning zit op het toneel.

Koning (sprekend in zichzelf):
Ik voel dat mijn leven weldra een einde nemen zal; ik zal niet zo lang meer de heerser van Kosala zijn. Ik zal mij moeten voorbereiden op een afscheid van de wereld van aardse schijn.

Allen: Drie vrouwen behoorden Dasjarath toe, zoals te doen gebruikelijk was in dit land. Alle drie hadden hem een prachtige zoon geschonken. De oudste was Rama, getrouwd met Sita. Hij overtrof zijn jongere broers en jongemannen van Kosala.

Koning: De traditie wijst Rama aan als troonopvolger. Toch zal ik de voornaamste vorsten en wijste brahmanen van mijn rijk bij elkaar roepen, om hen mijn wens bekend te maken.

Vorsten en brahmanen komen op.

Koning: Gij, wijze brahmanen en edele vorsten, gij weet hoe mijn voorvaders dit land en volk hebben geleid volgens de heilige wetten van Manoe. Jarenlang mochten wij de zegen van de goden genieten. Maar nu zal het u wel niet langer verborgen zijn gebleven, dat ik in de schaduw van de gele parasol ouder ben geworden. Moe ben ik van de last op mijn koningsschouders. Ik verlang naar een leven met gemoedsrust, koele bronnen en naar schaduw van de boom die wijsheidsvruchten draagt. Wat hebt gij hierop te zeggen, o wijze raadgevers!

Iedereen staat sprakeloos, vragend kijken ze elkaar aan.

Soemantra (gekruste handen voor de borst):

Godgelijke koning, beschermer van recht en vrede!
Als gij ons met uw afscheid wilt bedroeven, dan
hebt gij voorzeker ook wel aan het toekomstige
lot van uw volk gedacht. De zonen die gij hebt,
o grote koning, zijn alle drie voortreffelijk.
Zij zouden allen geschikt zijn om de vaderlijke
troon te bestijgen.

Dasjarath (afwegend):

Laksjmana is de jongste van de drie. Heel sterk
en moedig is hij, maar toch ontbreekt het hem nog
wel aan de bezonnenheid waar een goede koning
niet buiten kan.

1e Brahman (staat op):

De edele prins Bharata, die de zoon is van Kaikeyi,
heeft van twee kanten koninklijk bloed. Alle eigen-
schappen die een vorst nodig heeft, bezit hij.
Hij zou een genadige en goede koning voor het volk
zijn.

Koning (peinzend rustig):

Bharata, de harpser, die tegen allen vriende-
lijk is, zou voorwaar geen ontoelaatbaar streng
gezag uitoefenen. Maar waarom noemt geen van u
allen de naam van de oudste van de drie: Rama?

Rumoer van stemmen: Rama, de koning zegt.... koning Rama....
Bharata.... - gemompel.

Brahman 2: Omdat u, o koning, zelf de naam van Rama moet
noemen!

Brahman 3: Zoals de zon boven bleke sterren uitstraalt.

Brahman 4: Zoals een ceder tussen het struikgewas van het
woud oprijst.

Brahman 5: Zoals een olifant boven opgejaagde muilieren
uittorent, zo steekt de prins Rama boven alle
andere mannen uit.

Dasjarath (tevreden, om zich heen kijkend):

Geloof gij dus wel, dat wij gerust de koninklijke
macht en waardigheid op Rama's schouders kunnen
doen neerkomen en in Rama's handen kunnen leggen?

Allen: Ja, ja, Rama, Rama, Rama moet koning worden, als
gij het niet meer kunt zijn. Ja, Rama!

Gebocheld vrouwtje komt naar voren, ze kijkt kwaad en verdwijnt
snel uit het luidruchtige gezelschap.

TWEEDE BEDRIJF

Iedereen van toneel af.

Kaikeyi, rustend op een zijden kussen. Verfrist door de aanwezige slavinnen. De koning zou deze avond komen. De geur van bloemen vervulden de vertrekken, muziek streelde het oor.

Muziek.

Kaikeyi: Nooit zou ik jullie kunnen missen mijn slavinnen. Geuren van bloemen geven mij rust en met muziek verheug ik mij op de komst van de koning.

De min (handen voor borst gevouwen, snel ademen, opgejaagd):
Edele koningin, de omhulling van uw trotse ziel is fris en mooi als indertijd toen u, als een bedauwde lotusbloem, genade vond in de ogen van Dasjarath.

Kaikeyi: Spreek, Manthara, wat is er aan de hand, je laat mij schrikken.

Manthara (woedend):
O koningin, een verschrikkelijk onheil bedreigt u en uw zoon. En u, verblinde, merkt het niet! Schijnbaar begunstigd, in waarheid echter versmaad, beroemt u zich erop dat u de gunst van uw echtgenoot bezit. Maar vergaan is nu alle gunst, als water in de woestijn! Hebt gij gehoord, wat Dasjarath laat bekendmaken?

Kaikeyi: Wat Dasjarath laat bekendmaken, zal ongetwijfeld het beste voor ons allen zijn, maar laat mij het nieuws vernemen dat je zulke zorgen baart.

Manthara: Ik heb het met eigen oren vernomen. O Kaikeyi, vergeef uw slavin, wat zij u moet berichten. Een groot leed zal u, o koningin, worden aangedaan. Morgen al zal het gebeuren, dan wijst Dasjarath Rama, de zoon van een gierige vrouw uit een kraupel geslacht, tot de nieuwe koning. Uit een koninklijk geslacht stamt u als enige, daarom bent u ook de eerste van zijn vrouwen, maar nu wordt u schandelijk bedrogen en te kort gedaan - niet alleen u, maar ook uw zoon, de edele Bharata!

Kaikeyi (staat op, neemt gouden ring van haar vinger en geeft deze aan Manthara): Een grote vreugde verkondig je mij, hier, neem voor je goede boodschap deze ring. Want tussen Rama en Bharata maakt mijn hart geen onderscheid. Het verheugt mij, dat Rama de troon zal bestijgen en onze koning wordt.

- Manthara (smijt de ring op de grond, woedend):
O koningin, hoe kunt u zo dwaas zijn? Merkt u dan niet, dat u zich in een poel van ongeluk bevindt? Als ik hoor hoe u jubelt in plaats van jammert, dan moet ik bijna om u lachen. Rama, deze snode opschepper die met talloze complimenten en vleierijen is grootgebracht, zal nu de verheven troon van Kosala bestijgen! Bharata, daarentegen, uw zoon, de edelmoedige held die zo eenvoudig is gebleven, wordt afgescheept met onwaardige herendienst.
- Kaikeyi: Ik verbied het je om over Rama kwaad te spreken. Ik vereer hem alsof hij mijn eigen zoon is.
- Manthara: Jawel, alsof hij koninklijk bloed zou hebben, en daarvan wordt uw eigen zoon het slachtoffer!
- Kaikeyi (langzaam):
Maar hoe zou Bharata dan geholpen kunnen worden? Je weet toch dat Rama de oudste is.
- Manthara (snel daarop):
Vandaag niet ouder dan Bharata over een jaar! De tijd vliegt heen, op oude daken is mos gekomen: wat ooit beloofd werd, schijnt vergeten.
- Kaikeyi (haar gaat een licht op):
Waar denk je aan? Welke belofte heb ik je gedaan zonder haar in te lossen?
- Manthara (flemende stem):
Wat u, o koningin, toezegt, hebt u altijd gedaan. Maar hoe is het met de beloften van de koning?
- Kaikeyi: Beloften van Dasjarath? - Er begint mij iets te dagen....
- Manthara: Juist! Waar waren dan eigenlijk de beide anderen, de meer dan stuntelige vrouwen die Rama en Laksjmana ter wereld brachten, waar waren zij destijds toen koning Dasjarath zwaargewond op de strijdswagen lag nadat hij in de oorlog zijn vijanden verslagen had zoals een moedige panter huilende jakhalzen tijdens hun vlucht verslaat? Toen was u het, Kaikeyi, die met helende hand de koning hebt verpleegd. Nee, meer dan verpleegd, u hebt toen zijn leven gered.
- Kaikeyi: Het is waar, daarvoor stond de koning mij toe om twee wensen te doen. Ik mocht kiezen wat ik wilde, maar ik bezat toen alles wat mijn hart begeren kon.
- Manthara: Kies dan nu! Als het niet voor uzelf is, laat het dan zijn voor uw zoon, de edele Bharata!

Kaikeyi (zucht): Wat moet ik kiezen?

Manthara: Wat bent u toch verblind, u ziet niet eens waar u baat bij hebt.
Als dochter van een koning bent u geboren!
Een dochter van een koning moet immers ook weer de moeder van een koning worden. Kies dus, dat Bharata koning wordt en dat hij de plaats waar hij recht op heeft in de schaduw van de parasol kan innemen. Dat is de eerste wens. De tweede moge zijn: dat Rama voor veertien jaar verbannen wordt en moet vertrekken.

Kaikeyi: Als het niet voor mijzelf is, dan voor Bharata. Je raad is zo verstandig, Manthara, je bent een geweldige hulp voor mij. - Ja, zo moet het gaan. Rama moet naar de bossen worden verbannen opdat Bharata koning kan worden. Werkelijk, Manthara, je bent van alle gebochelden de schranderste van de hele wereld. Meestal zijn gebochelde mensen lelijk, maar jij bent lieflijk om te zien. Ik zal je met gouden sieraden tooien, de mooiste kleren schenk ik je en ik zal je gezicht beschilderen, zodat het zelfs de heldere maan nog in glans overtreft. Dan kun je trots rondlopen, Manthara, door allen bewonderd en benijd.

Kaikeyi gaat weg, Manthara ook. Dan gooit Kaikeyi haar tooisels en mooie kleren op de grond, maakte haar parelsnoer los zodat de parels in het rond vlogen en wierp zich schreiend neer.

Kaikeyi: Hier wil ik sterven als Rama niet verbannen en Bharata niet tot nieuwe koning gewijd wordt.

DERDE BEDRIJF

De koning komt de vertrekken van de koningin binnen en ontmoet als eerste een jong dienaressje.

Dasjarath: Waar is mijn gemalin?

Dienaresje: Daar, heer koning (schuw).

De koning treedt binnen en ziet daar zijn vrouw in wanorde.

Koning (geschokt):

Wat is er, waarom huil je? Hoe kan ik je tranen verdrijven?

Kaikeyi (listig):

O, jij koning over nood en hartzeer, heerser over smart en leed, hoge leider van Kosala - zeg toch: welke kracht heeft het woord van een vorst? Wat is de belofte van een koning waard?

Dasjarath: Dagen mogen komen, dagen mogen gaan. Winden mogen waaien, wolken mogen voorbijtrekken, de dauw van de nacht mag verdampen! Maar rotsvast blijft door dit alles heen het woord van de koning!

Kaikeyi: Ben je je er dan van bewust dat je mij ooit eens een toezegging hebt gedaan?

Dasjarath (niets vermoedend):
En al zou ik het ook honderdmaal zijn vergeten, bij mijn meest geliefde zoon Rama zweer ik je dat ik alles toesta wat je begeert!

Kaikeyi (gaat snel staan):
Gij hemelse goden, verneem het woord van de koning!
Dienaren en dienaressen van mijn huis, verzamel u, wees allen getuigen van wat mijn gemaal heeft beloofd.

(Ieder komt horen.)

Dienaren en dienaressen, maan, zon en sterren, nacht en dag, zee en rotsen, geesten in vuur, lucht, aarde en water, huisgoden van het paleis, hoort allen wat de koning mij heeft toegezegd!

(De koning staat verdoofd daar.)

Destijds, toen je zwaar gewond op je strijdwagen lag, beloofde je mij dat je twee wensen van mij zou vervullen, een voor mijn rechter- en een voor mijn linkerhand, omdat je de werking van mijn handen, waarmee ik je verpleegde, als helend onderzond. Los in je schuld, doe je woord gestand. Zend Rama voor 14 jaar naar de wouden en dat mijn zoon Bharata het feest ter ere komt.

Dasjarath (vergiftigd als door een slang):
Droom ik, of is het werkelijkheid, heeft een demon je van je verstand beroofd?
Dit kun je niet menen, jij die zo vaak lof van Rama hebt gezongen en bezworen hebt dat hij je even lief is als Bharata. Hoe kun je hem haten?

Kaikeyi: Liever sterf ik, dan dat ik Rama op de troon en Bharata vernederd zie!

Koning (toorn en schrik in zijn stem):
Vervloekt de slang die ik aan mijn borst heb gehad!
Mijn hart breekt, een gegeven woord kan niet worden teruggenomen. Mijn volk zal denken dat ik zwakzinnig ben geworden.

Iedereen wijst naar de vertrekken van Kaikeyi waar de koning verblijft. Daar moeten Rama en Laksjmana naar toe. Ze treden binnen en schrikken van hun vader.

Rama (tot Kaikeyi):
Heb ik misschien zonder dat ik het wist mijn vader verdriet gedaan?

Kaikeyi: De koning is noch op jou, noch op je broers boos, maar hij is bang om de waarheid te zeggen. Want hij heeft mij bij de goden van de hemel en van dit paleis beloofd dat hij jouw broer Bharata tot koning zal laten kronen. Maar jij, Rama, moet voor veertien jaar verbannen worden!

Dasjarath (komt moeizaam overeind):
Laksjmana, ondersteun mij.
O, Kaikeyi, jij die mijn troost eens was, de lotusbloem van mijn leven: geef mij mijn belofte terug. Laat Rama uit jouw hand mogen ontvangen, wat ik hem niet meer kan aanreiken. Een koning vraagt je iets, werpt zich aan je voeten en smeekt je erom.

Kaikeyi: Dat kan en wil ik niet. Een moeder en koningin wenst niets voor zichzelf, alles wenst zij voor haar zoon.

Rama buigt zijn hoofd van verdriet.

Laksjmana: Hoe kunt u zo spreken en vasthouden aan een onverstandig besluit, blind bent gij. (Boos.)

Rama: Laat deze bittere woorden achterwege, het net waarin wij zijn gevangen is niet alleen tot stand gekomen door kwade opzet van deze vrouw. Wat in het donker van lang vervlogen tijden in onze zielen werd gegrift, dat wordt vandaag omgezet in hoorbare taal. Laten we de taal van het lot verstaan, in plaats van er ruzie over te maken.

Rama en Laksjmana ondersteunen de koning en verlaten Kaikeyi's huis. Voor de deur treffen zij Soemantra, de trouwe wagenmenner.)

Soemantra + Laksjmana (overleggen even):
Wij zullen de vergadering in de grote toonzaal hierover inlichten.

Rama: Ik zal mijn goede vader naar de woning van mijn moeder Kausalya brengen. Daarna ga ik naar mijn geliefde gemalin Sita.

Iedereen verlaat het toneel.

VIERDE BEDRIJF

Bij Sita thuis.

Sita (juist een dankoffer brengende, zij schrikt):
Vanwaar deze bedroefde ogen en bleke wangen?
Waarom word je niet door zangers begeleid en trekt er geen heraut voor je uit? En waarom kom je niet in het met bloemen versierde vierspan hier aan?

Rama: Sita, het gebod van mijn vader verbant mij voor veertien jaar naar de wildernis. Bharata, mijn broer, moet koning over dit land zijn. Blijf jij rustig hier, en laat mij alleen naar de wildernis gaan.

Sita (snel): O, nee, mijn echtgenoot! Waar jij heengaat, daar hoor ik bij je. En wat jij lijdt, dat lijd ik met je mee. Het woud zal mij liever zijn dan hier de luister van het paleis. Als ik maar bij jou kan zijn, dan vrees ik de verschrikkingen van de wildernis niet.

Sita en Rama verdelen hun sieraden onder de bedienden.

Laksjmana (komt heftig binnen):
Hoe kun je je zo laten vernederen! Sinds wanneer is het de gewoonte van een Raghava, koningsgeslacht, om zich machteloos in het noodlot te schikken? Is er voor iemand als wij niet passender te strijden voor waarheid en recht? Wreek je toch op deze ezelin en op het muildier dat zij heeft voortgebracht!

Rama (rustig): Ik weet wel, met hoeveel trouw je mij toegewijd bent. Maar spreek geen kwaad woord over onze broer Bharata; hij heeft geen schuld aan dit noodlot. Als ik hier op wensen zou in gaan, dan zou ik onze vader tot een meinedige vader moeten maken. Daartoe zul je mij nimmer bereid vinden. Houd je woede daarom in toom!

Laksjmana: Mijn edele broeder, ik trek met je mee naar de wildernis. Want ik zou mij pas waarlijk verbannen voelen, als ik zonder jou hier moest blijven.

Nu vertrekken Rama, Sita en Laksjmana onder geweeklaag van het hele volk. De koning kijkt hen lang na en zakt in elkaar als hij de drie mensen niet meer kan zien.
Zacht lied.

Rama: Vaarwel, mijn geliefde vaderland!
Vaarwel, gij beschermende goden die het bewonen.
Eens zal ik terugkomen, wanneer de schuld van mijn vader is ingelost.

Zacht lied.

VIJFDE BEDRIJF

Allen: Langs groene dreven, door lommerrijke bossen voerde de weg van Rama, Sita en Laksjmana. Tenslotte kwamen zij aan de oever van de brede rivier de Ganges.

Rama (tegen Soemantra):

Houd hier maar stil, wij zullen aan de oever van de heilige rivier de nacht doorbrengen.

Slapen.

Gezang klinkt 's ochtends over de Ganges. Laksjmana zoekt naar een bootje. Daarna stuurt Rama Soemantra terug naar de oude koning. Met zijn drieën stappen ze in het bootje.

Sita:

Hemelse Ganges, gij draagt thans de zoon van de ongelukkige Dasjarath! Behoed hem, o godin, opdat hij met zijn broeder en mij na 14 jaar mag terugkomen, dan zullen wij u, o hemelstroom, offers brengen.

Ze stappen uit de boot.

Allen:

Oneindige wildernis, duistere wouden, geen onderscheid tussen heg en steg.
Waar takken van bomen het dak vormen.
Onbekende verten.
Honger stillen met wilde vruchten.
Dorst lessen met water uit een bron.
Tot zij kwamen aan een berg.
Een hut werd hun onderkomen.
Vijf dagen nu was Rama al weg.

ZESDE BEDRIJF

In 't vertrek van Koning Dasjarath en Kausalya.

Dasjarath:

Ieder mens ontvangt toch wat hij door zijn daden heeft verdiend. (Zuchtend.)
Mijn huidige leed is niet onverdiend, want hoor: destijds had ik de boog boven alles lief, en als jongen schoot ik mijn pijlen naar alle kanten. Zo trok ik eens het bos in om een stuk wild neer te leggen. Lang zwierf ik rond zonder dat ik een lonend doelwit tegenkwam. Maar tegen dat het donker werd vernam mijn oor een plonzend geluid, het kwam van bij de rivier vandaan. Zonder nader te onderzoeken wat het was, schoot ik een pijl naar de plaats waar het geluid vandaan scheen te komen. Ik hoorde een kreet van een mens in nood: au, au! Wie schiet daar op een onschuldig lichaam? Ik liet mijn boog vallen, rende er naar toe en vond een zwaargewonde jongen. Hij sprak en zijn woorden sneden mij in mijn hart: Heb ik je soms kwaad gedaan? Met deze pijl heb je drie levens gedood, mijn blinde vader en mijn oude moeder zullen de dood van hun enige zoon niet overleven. Ik schrok hevig. En ging op zoek naar de blinde vader. Ik hoorde een stem die zei: "Wat ben je lang weggebleven, mijn zoon! Reik je ouders een dronk."
(Pauze.)

Ik vertelde het verschrikkelijke verhaal.

Koning: Ik voel dat mijn leven ten einde loopt.
 Raghara, mijn zoon, waar dwaal je nu?
 Ach Kausalya, je bent zo trouw.
 Ach Soemitiu, je gaf mij de dappere Laksjmana.
 O verschrikkelijke Kaikeyi, ongeluk van mijn huis!

Dan sterft Dasjarath.

Kausalya: Koning die het goede heeft gedaan, hij wijkt nu
 van dit aardse bestaan.

ZEVENDE BEDRIJF

Allen: De dag waarop de koning stierf, had de koningszoon
 een benauwde droom.
 Hij zag Dasjarath met verwarde haren; hij was van
 de top van een hoge berg gevallen. Op de grond
 liggend laafde hij zich met olie uit zijn holle
 hand.
 Deze droom voorspelde niets goeds wist Bharata.
 Een dode wrijft men in met olie.
 Bharata liet zijn wagen klaarmaken en reisde naar
 het door Manae gestichte land Kosala.
 Het volk was er stil en zwijgzaam.

Bharata (aan de wagenmenner):
 Waar zijn de olifanten, paarden en wagens, waar
 de opgewekte bedrijvigheid die hier anders heerst?

Kaikeyi begroet Bharata.

Bharata: Hoe is het met mijn vader?

Kaikeyi: Je vader is niet meer in leven.

Bharata: En mijn broers, waar zijn die?

Kaikeyi: Die zijn voor lange tijd op reis.

Bharata op knieën en bedekt zijn gezicht.

Kaikeyi: Als je maar weet dat jij tot koning bent uitge-
 roepen, dus sta maar gauw op! Het past een heerser
 niet om op zijn knieën te liggen!

Bharata: Dwaze vrouw, je hebt je door de jaloezie van een
 onwaardige van de wijs laten brengen en bent hele-
 maal van de weg van recht en waarheid afgeweken.
 Je hebt de dood van mijn vader op je geweten, mijn
 broer Rama heb je doen verbannen en mij heb je met
 schande bevlekt. Hoe kun je nu geloven dat ik de
 verheven troon, waarop de edele Rama recht heeft,
 zou willen bestijgen? Ik wil je geen moeder meer
 noemen, noch in deze noch in een andere wereld!

Koningin bedekt gezicht en vlucht.
Raadsheren en oudsten komen op en volk om koning in te huldigen.

Bharata (tegen hen sprekend, luid):

In ons rijk is het een oude traditie dat de oudste zoon zijn vader opvolgt op de troon. Zo zeggen de wetten van Manoe. Rama moet koning zijn. Ik buig mij hier voor Rama. We zullen Rama gaan zoeken in de wildernis en hem daar tot koning wijden.

Toestemmingen van het volk.

ACHTSTE BEDRIJF

Rama, Sita, Laksjmana om het vuur voor de hut. Dof gerommel in de verte. Dieren schieten omhoog en weg.

Rama: Broer, ga eens kijken wat dit alles betekent.

Laksjmana gaat kijken.

Laksjmana: Doof het vuur! Laat Sita zich in de hut verbergen, er nadert een groot leger, laten we ons wapenen.

Rama: Zie ja aan de vlaggen welk leger het is?

Laksjmana: Het is Kaikeyi's zoon (woedend). Hij komt vast en zeker in opdracht van zijn boze moeder om ons te doden. Mijn pijn zal hij niet ontlopen.

Rama: Bedwing je woede, Laksjmana. Bharata heeft ons toch nog helemaal geen kwaad gedaan.

Ze staan naast elkaar.
Aan de andere kant Bharata.

Bharata: Alleen Soemantra moet met mij meegaan, ik voel dat mijn broers nu niet veraf meer zijn.

De vier naderen elkaar langzaam.
Bharata wilde bukken, maar Rama heft hem naar zich op en omhelsde hem.

Rama: Breng je goede berichten?

Bharata: Onze vader is naar de Goden teruggekeerd.
Hij is vol verdriet gestorven. Het was teveel voor hem.

Rama wendt zich tot Sita en Laksjmana.

Rama: - Onze vader is gestorven.... -
 Laten we niet om de overledene blijven treuren,
 want sterven moet alles wat leeft.
 Ons leven is als een stroom, die, als de dag van
 ons sterven daar is, rust vindt in de zee.
 Gelukkig is hij, die naar het heil van zijn ziel
 heeft gestreefd. Dat deed onze vader.
 (Rama sprenkelt water.)
 Zie, vader, dit water plengen wij voor u!

Het volk komt naderbij om Rama te zien en raakt zijn voeten aan
 en gaat voor de hut zitten.

Bharata: Jij, Rama, o held, overtreft ons allen in verheven-
 heid. Zijn of niet zijn op aarde maakt voor jou
 geen verschil. Wij zijn gekomen om je tot koning
 te wijden. Wij buigen ons hoofd voor je.

Rama: Wat ik heb beloofd en wat onze vader heeft toege-
 zegd, dat blijft van kracht. Veertien jaar blijf
 ik in het bos. Dan keer ik terug. Maar Bharata
 moet nu al koning zijn.

Rumoer onder de bevolking.

Bharata: Welaan, dan blijf je hier, edele Raghara. Maar
 geef mij dan je schoenen mee als teken dat ik
 tijdens de afwezigheid de regering moet waarnemen.

Rama geeft zijn schoenen en zegent Bharata.
 Lied.

Allen: Zo werd de schuld van Dasjarath vereffend en zo
 werd zijn belofte vervuld door het edel gemoed
 van zijn zonen.

Th. ten Bruin